

Εβδομαδιαίο Δελτίο Οικονομικών Εξελίξεων

Διεύθυνση Οικονομικών Μελετών

ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

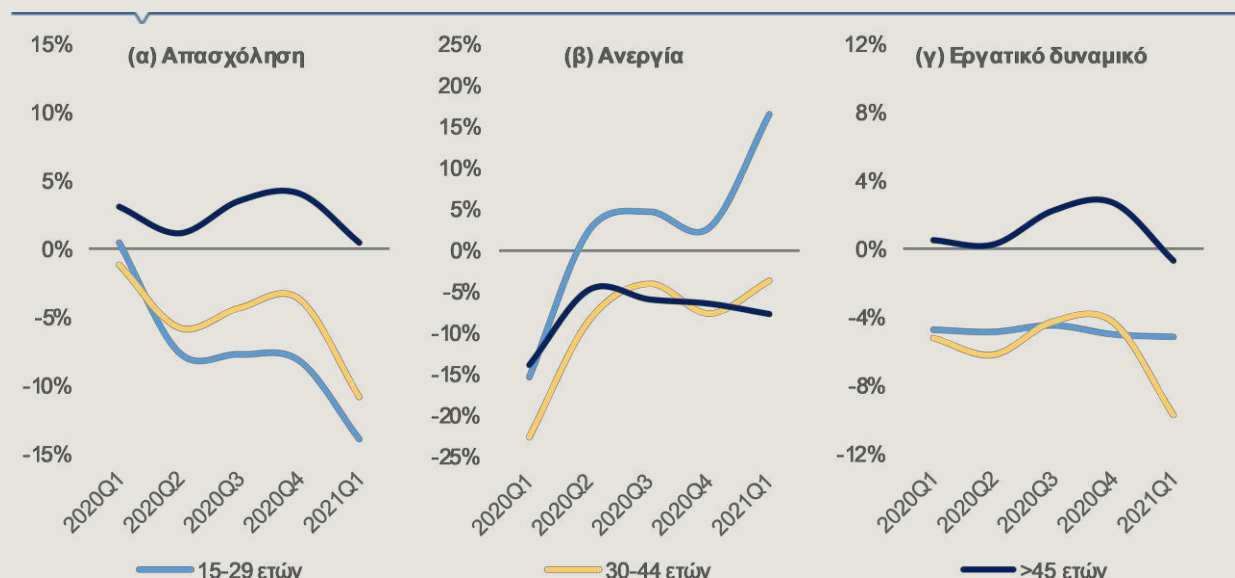
Αγορά εργασίας και πανδημική κρίση: Οι ασύμμετρες επιπτώσεις ανά ηλικία, φύλο και επίπεδο εκπαίδευσης και τα πρώτα σημάδια ανάκαμψης

Με βάση τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία για την απασχόληση και την ανεργία από την ΕΛΣΤΑΤ και το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, καθώς και για τις προσδοκίες των επιχειρηματιών σχετικά με την πορεία της απασχόλησης από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εξάγεται το συμπέρασμα ότι η αγορά εργασίας στη χώρα μας σταδιακά ανακάμπτει από τις δυσμενείς επιπτώσεις που επέφερε η πανδημική κρίση. Συγκεκριμένα, το ποσοστό της ανεργίας διαμορφώθηκε, τον Μάιο του 2021, σε 15,9% (εποχικά προσαρμοσμένες εκτιμήσεις), σε σημαντικά χαμηλότερο επίπεδο από το αντίστοιχο ποσοστό του Μαΐου του 2020 (16,8%), αλλά και του προηγούμενου μήνα (17,1%). Παράλληλα, το φετινό Ιούνιο, καταγράφηκε η υψηλότερη θετική επίδοση του ισοζυγίου ροών απασχόλησης για τον εν λόγω μήνα, από το 2001 μέχρι σήμερα, ενώ ο δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών για την Απασχόληση (Employment Expectations Indicator, EEI) ανήλθε, τον Ιούλιο, στην Ελλάδα, στις 115 μονάδες, από 112 μονάδες τον προηγούμενο μήνα. Η τιμή του Ιουλίου αποτελεί την καλύτερη επίδοση του δείκτη EEI, από την αρχή της πανδημίας (Μάρτιος 2020: 115,8 μονάδες).

Υπάρχουν, ωστόσο, κάποια ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της αγοράς εργασίας, τα οποία οφείλονται, σε κάποιο βαθμό, στην επίδραση της πανδημικής κρίσης που χρήζουν περαιτέρω ανάλυσης. Συγκεκριμένα, οι -μέχρι σήμερα- επιπτώσεις της πανδημίας στην αγορά εργασίας φαίνεται ότι παρουσιάζουν σημαντικό βαθμό ασυμμετρίας όσον αφορά σε τρία κυρίως κριτήρια, την ηλικία, το φύλο και το επίπεδο εκπαίδευσης. Σύμφωνα με τον International Labor Organization (ILO), η τρέχουσα κρίση είχε σοβαρό αντίκτυπο στην απασχόληση παγκοσμίως, αλλά και στη χώρα μας, επηρεάζοντας περισσότερο τους νέους συγκριτικά με τις άλλες ηλικιακές ομάδες. Ενδεικτικά, σε παγκόσμιο επίπεδο, η απασχόληση των νέων μειώθηκε κατά 8,7% το 2020,

ΓΡΑΦΗΜΑ 1

Απασχόληση, ανεργία και εργατικό δυναμικό ανά ηλικιακή ομάδα (% ετήσιες μεταβολές, στοιχεία χωρίς εποχική διόρθωση)

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

έναντι μείωσης κατά μόλις 3,7% για την απασχόληση των μεγαλύτερων σε ηλικία¹.

Ομοίως, στην Ελλάδα, το αποτύπωμα της πανδημικής κρίσης για τους νέους ήταν έντονο, καθώς η ανεργία αυξήθηκε, έναντι πτώσης σε άλλες ηλικιακές ομάδες και παράλληλα η απασχόληση σημείωσε εντονότερη μείωση. Επιπρόσθετα, αρκετοί νέοι οδηγήθηκαν εκτός εργατικού δυναμικού, ή στην ανεργία με αποτέλεσμα την άνοδο του ποσοστού όσων δεν εργάζονται, ούτε σπουδάζουν, ή παρακολουθούν προγράμματα κατάρτισης (neither in employment nor in education or training, NEET). Η πανδημία, επίσης, επηρέασε και άλλες ομάδες της αγοράς εργασίας, όπως τις γυναίκες -ειδικά τις νεότερες σε ηλικία- και τα άτομα χαμηλότερης εκπαιδευτικής βαθμίδας.

Απασχόληση νέων: Άνοδος της ανεργίας και του ποσοστού των NEET

Πιο αναλυτικά, όπως παρατηρείται στο Γράφημα 1α, η απασχόληση στους νέους ηλικίας από 15 έως και 29 ετών μειώθηκε σε όλα τα τρίμηνα από το δεύτερο τρίμηνο του 2020 και μετά και μάλιστα περισσότερο σε σύγκριση με την επόμενη ηλικιακή ομάδα (30-44 ετών). Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τις τριμηνιαίες εκτιμήσεις της ΕΛΣΤΑΤ (χωρίς εποχική διόρθωση), το πρώτο τρίμηνο του 2021 οι απασχολούμενοι έως 29 ετών μειώθηκαν κατά 13,9% σε ετήσια βάση, έναντι πτώσης κατά 10,8% για τις ηλικίες μεταξύ 30 και 44 ετών. Αντίθετα, η απασχόληση αυξήθηκε σε ετήσια βάση κατά τη διάρκεια της πανδημικής κρίσης για τους άνω των 45 ετών.

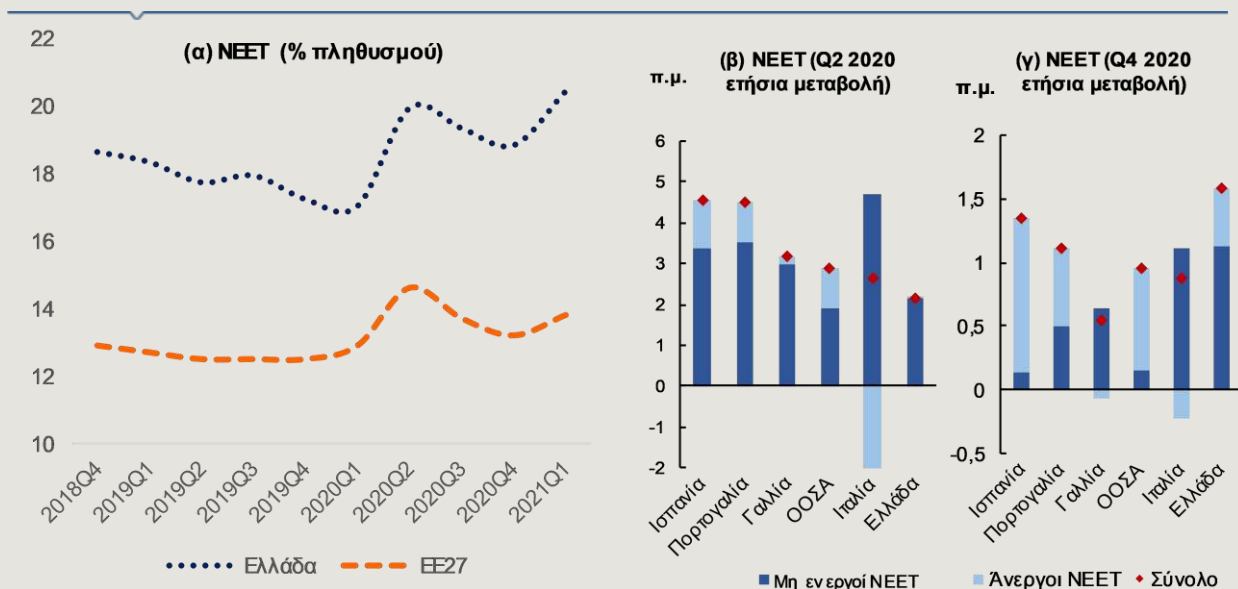
Επιπρόσθετα, ενώ οι άνεργοι των ηλικιακών ομάδων 30-44 ετών και άνω των 45 ετών μειώθηκαν, σε όλα τα τρίμηνα από το δεύτερο τρίμηνο του 2020 έως και το πρώτο τρίμηνο του 2021, η ανεργία στους νέους έως 29 ετών, αυξήθηκε στο ίδιο χρονικό διάστημα. Το πρώτο τρίμηνο του 2021, η άνοδος της ανεργίας των νέων ήταν της τάξης του 16,4%, σε ετήσια βάση (Γράφημα 1β). Τέλος, το εργατικό δυναμικό για τις δύο ηλικιακές ομάδες έως 45 ετών μειώθηκε κατά τη διάρκεια της πανδημικής κρίσης, σε ετήσια βάση, ενώ για τους άνω των 45 ετών σημείωσε αύξηση σε όλα τα τρίμηνα του 2020 και οριακή μείωση (-0,7% σε ετήσια βάση), το πρώτο τρίμηνο του τρέχοντος έτους (Γράφημα 1γ).

Σύμφωνα με πρόσφατη μελέτη, στις χώρες του ΟΟΣΑ (OECD Employment Outlook 2021: "Navigating the Covid-19 Crisis and Recovery", July 2021), ο αντίκτυπος της πανδημικής κρίσης στους νέους ήταν έντονος, καθώς η ανεργία σε αυτήν την ηλικιακή ομάδα σημείωσε άνοδο, ενώ οι ώρες απασχόλησης των νέων μειώθηκαν περισσότερο σε σύγκριση με τις αντίστοιχες ώρες των εργαζομένων μεγαλύτερης ηλικίας. Πολλοί νέοι, οι οποίοι μάλιστα εργάζονταν σε κλάδους που επηρεάστηκαν ιδιαίτερα από την πανδημία, έχασαν την θέση εργασίας τους, ενώ όσοι ολοκλήρωσαν τις σπουδές τους κατά τη διάρκεια αυτής δυσκολεύτηκαν να εισέλθουν στην αγορά εργασίας, καθώς οι κενές θέσεις εργασίας ήταν περιορισμένες. Ως εκ τούτου, το ποσοστό των ατόμων ηλικίας 15-29 ετών που δεν εργάζονται, ούτε σπουδάζουν (NEET) αυξήθηκε το 2020, αντιστρέφοντας την καθοδική τάση που ακολούθησε κατά τη διάρκεια της προηγούμενης δεκαετίας.

Το ποσοστό αυτό στην Ελλάδα, αν και μειώθηκε σημαντικά, από 23% του πληθυσμού το 2011, σε 17,7% το 2019, εξακολουθούσε να είναι αρκετά υψηλότερο από το μέσο όρο των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (12,6%). Όπως παρατηρείται στο Γράφημα 2α, το ποσοστό των NEET αυξήθηκε έντονα το δεύτερο τρίμηνο του 2020, δηλαδή στο πρώτο διάστημα της πανδημικής κρίσης, τόσο στην Ελλάδα (+2,2 ποσοστιαίες

ΓΡΑΦΗΜΑ 2

Ποσοστό πληθυσμού νέων 15-29 ετών που δεν εργάζονται, ούτε σπουδάζουν, ή παρακολουθούν προγράμματα κατάρτισης (NEET, neither in employment nor in education or training).

μονάδες, σε ετήσια βάση), όσο και στην Ευρωπαϊκή Ένωση (+2,1 π.μ.). Οι νέοι που δεν εργάζονται, ούτε σπουδάζουν συνέχισαν να αυξάνονται μέχρι το τέλος του 2020, με μικρότερο ρυθμό και στις δύο περιπτώσεις, ενώ το πρώτο τρίμηνο του τρέχοντος σημειώθηκε εκ νέου σημαντική άνοδος, η οποία στη χώρας μας ήταν της τάξης των 3,4 π.μ.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του ΟΟΣΑ, το δεύτερο τρίμηνο του 2020, στην πλειονότητα των χωρών το ποσοστό των NEET αυξήθηκε, πρωτίστως, διότι οι νέοι οδηγήθηκαν εκτός της αγοράς εργασίας και δευτερευόντως λόγω της ανεργίας (Γράφημα 2β), ενώ η τάση αυτή αντιστράφηκε το τέταρτο τρίμηνο του ίδιου έτους (Γράφημα 2γ). Στην Ελλάδα, η κατά 2,2 π.μ. άνοδος του ποσοστού των NEET στο δεύτερο τρίμηνο του 2020, προήλθε σχεδόν εξ ολοκλήρου από το γεγονός ότι οι νέοι ηλικίας 15-29 ετών παρέμειναν εκτός εργατικού δυναμικού. Αντίστοιχα, η αύξηση του εν λόγω ποσοστού, κατά το τέταρτο τρίμηνο του 2020, εξηγείται σε ποσοστό 30%, από την ανεργία των νέων αυτής της ηλικιακής ομάδας.

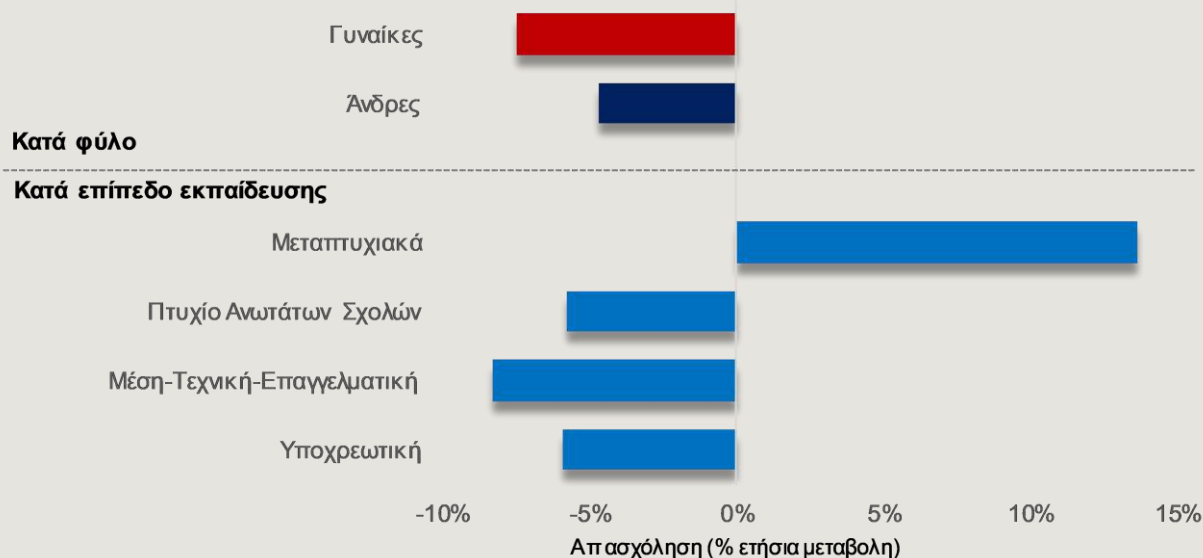
Οι επιπτώσεις της πανδημίας στην αγορά εργασίας κατά φύλο και επίπεδο εκπαίδευσης

Επιπλέον, η μείωση της απασχόλησης κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ήταν μεγαλύτερη στους εργαζόμενους μέσης εκπαίδευσης αλλά και στις γυναίκες (στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ). Το Γράφημα 3, δείχνει ότι η απασχόληση εργαζομένων υποχρεωτικής εκπαίδευσης και με πτυχίο ανωτάτων σχολών μειώθηκε περίπου το ίδιο (-5,9% και -5,8%, αντίστοιχα), κατά τη χρονική περίοδο από το πρώτο τρίμηνο του 2020, έως και το πρώτο τρίμηνο του 2021, αλλά ελαφρώς ηπιότερα συγκριτικά με την αντίστοιχη απασχόληση εργαζομένων μέσης, τεχνικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης (-8,3%). Αντίθετα, οι απασχολούμενοι με μεταπτυχιακές σπουδές (συμπεριλαμβανομένων των διδακτορικών σπουδών), όχι μόνο δεν επηρεάστηκαν αρνητικά, αλλά αυξήθηκε η απασχόλησή τους κατά 13,6%, τάση που προϋπήρχε (μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης των τριμήνων από το 2010: 9,7%), με μόνη εξαίρεση τα έτη 2013 και 2015, λόγω της βαθύτερης οικονομικής ύφεσης στη χώρα και της αβεβαιότητας που υπήρχε. Η εξέλιξη αυτή αντικατοπτρίζει μια δομική αλλαγή στην αγορά εργασίας και επιβεβαιώνει ότι το υψηλότερο εκπαιδευτικό υπόβαθρο υποστηρίζει μεγαλύτερη δυνατότητα μετακίνησης μεταξύ θέσεων εργασίας υψηλής εξειδίκευσης. Επιπλέον, το τελευταίο φαίνεται να λειτουργήσει ως δίκτυ ασφαλείας για τη διατήρηση των θέσεων εργασίας σε ορισμένους κλάδους και σε αύξηση της ζήτησης θέσεων εργασίας σε συγκεκριμένες περιπτώσεις, λόγω της επίσπευσης του ψηφιακού μετασχηματισμού, που ήδη είχε ξεκινήσει από την περασμένη δεκαετία. Αξίζει να σημειωθεί, ότι πριν την πανδημική κρίση σημαντικό ποσοστό των εργαζομένων σε κλάδους που έχουν πληγεί από αυτήν (χονδρικό-λιανικό εμπόριο, μεταφορές, καταλύματα, υπηρεσίες εστίασης) ήταν απόφοιτοι έως και δευτεροβάθμιας, ή μεταδευτεροβάθμιας/ τεχνικής εκπαίδευσης (μεταξύ 74% και 84% των απασχολούμενων, έναντι 64% στο σύνολο των κλάδων της ελληνικής οικονομίας) και ως εκ τούτου ήταν εκτεθειμένοι στον κίνδυνο απώλειας της θέσης εργασίας τους, ή μειωμένης απασχόλησης.

Επιπλέον, η απασχόληση μειώθηκε περισσότερο στις γυναίκες (-7,5%, το πρώτο τρίμηνο του 2020, σε ετήσια βάση), από ότι στους άνδρες (-4,7%). Στο Γράφημα 4 απεικονίζονται οι μεταβολές της απασχόλησης μεταξύ

ΓΡΑΦΗΜΑ 3

Η μεταβολή της απασχόλησης ανά εκπαιδευτική βαθμίδα και φύλο Q1 2020 - Q1 2021

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Σημείωση:

Σύμφωνα με την ανωτέρω κατηγοριοποίηση, υποχρεωτική εκπαίδευση είναι το Δημοτικό και το Γυμνάσιο, η Μέση-Τεχνική-Επαγγελματική είναι το Λύκειο και η Ανώτερη Τεχνολογική και Επαγγελματική Εκπαίδευση, ενώ τα Μεταπτυχιακά είναι οι Μεταπτυχιακές και Διδακτορικές Σπουδές.

του πρώτου τριμήνου του 2021 και του ίδιου τριμήνου του 2020, σε μεγαλύτερη ανάλυση, κατά φύλο και ηλικιακή ομάδα. Όπως διαπιστώνεται, οι επιπτώσεις της πανδημικής κρίσης για τις γυναίκες έως και 29 ετών στην Ελλάδα, ήταν πιο δυσμενείς, καθώς η απασχόληση σε αυτήν την ομάδα εργασίας μειώθηκε κατά σχεδόν 23%, το πρώτο τρίμηνο του 2021, σε ετήσια βάση. Η πτώση αυτή ήταν η μεγαλύτερη που καταγράφηκε σε σύγκριση με τις υπόλοιπες κατηγορίες.

Ενδείξεις ανάκαμψης στην αγορά εργασίας και οι προτάσεις πολιτικής στο βραχύ χρονικό ορίζοντα

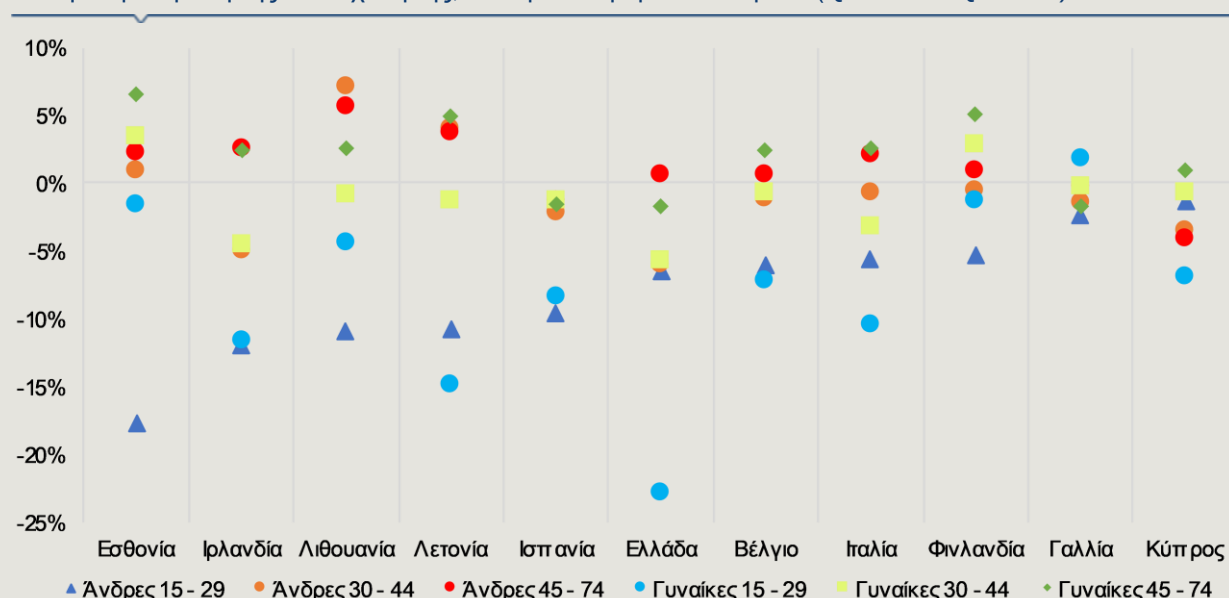
Από το ξέσπασμα της πανδημίας στη χώρα μας και μετά, ο Μάιος του 2021 ήταν ο δεύτερος μήνας (μετά τον Σεπτέμβριο του 2020) κατά τη διάρκεια του οποίου ο αριθμός των απασχολούμενων αυξήθηκε, ενώ τα άτομα εκτός αγοράς εργασίας σημείωσαν πτώση. Πιο αναλυτικά, οι απασχολούμενοι σημείωσαν αύξηση κατά 3,7% σε ετήσια βάση και κατά 4,5% σε μηνιαία βάση, ενώ οι άνεργοι μειώθηκαν κατά 3,1% σε σχέση με τον Μάιο του 2020 και κατά 4% σε σχέση με τον Απρίλιο του 2021. Τα άτομα εκτός του εργατικού δυναμικού, δηλαδή όσοι δεν εργάζονται ούτε αναζητούν εργασία, κατέγραψαν ετήσια πτώση της τάξης του 4,3%, ενώ ανάλογη ήταν η μείωση και σε σύγκριση με τον προηγούμενο μήνα (-4,2%). Φαίνεται δηλαδή ότι η τάση που επικράτησε από την αρχή της πανδημικής κρίσης, δηλαδή η μετακίνηση απασχολούμενων και ανέργων προς το μη ενεργό πληθυσμό, πιθανόν να εξομαλυνθεί, ή και να αντιστραφεί το επόμενο χρονικό διάστημα. Σημαντικό ρόλο προς αυτή την κατεύθυνση διαδραμάτισε η άρση των περιοριστικών μέτρων και η επαναλειτουργία του τουρισμού εντός του Μαΐου. Το τελευταίο αντανακλάται στα στοιχεία του πληροφοριακού συστήματος Εργάνη του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, καθώς το ισοζύγιο των ροών μισθωτής απασχόλησης -δηλαδή η διαφορά μεταξύ προσλήψεων και αποχωρήσεων- διαμορφώθηκε, το πρώτο εξάμηνο του 2021, στις 250,6 χιλ. νέες θέσεις εργασίας, έναντι 43,4 χιλ. το ίδιο διάστημα πέρυσι. Ειδικά τον Ιούνιο το ισοζύγιο ροών απασχόλησης ανήλθε σε 73,5 χιλ. νέες θέσεις εργασίας, με το 60% περίπου να αφορά σε άτομα ηλικίας έως 29 ετών, ενώ ανά κλάδο δραστηριότητας, τα μεγαλύτερα θετικά ισοζύγια καταγράφηκαν στα καταλύματα, τις υπηρεσίες εστίασης και το λιανικό εμπόριο. Θα πρέπει, ωστόσο, να επισημανθεί ότι η αβεβαιότητα για την πορεία της πανδημίας, κυρίως στο τελευταίο τρίμηνο του έτους, ενδέχεται να επηρεάσει αρνητικά την οικονομική δραστηριότητα και ως εκ τούτου και την αγορά εργασίας, ειδικά σε περίπτωση -έστω και μερικής- επαναφοράς των περιοριστικών μέτρων.

Επιπρόσθετα, λαμβάνοντας υπόψη ότι η μείωση της απασχόλησης κατά τη διάρκεια της πανδημίας -ειδικά για τους νέους- προήλθε, ως ένα βαθμό, από τη μετακίνηση των απασχολούμενων στον οικονομικά μη ενεργό πληθυσμό, θα πρέπει να αξιολογηθούν προσεκτικά τυχόν επιπτώσεις στο μεσοπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο διάστημα.

Ως εκ τούτου, απαιτείται να εφαρμοστούν πολιτικές για να αποφευχθεί η μετατροπή της βραχυπρόθεσμης εξόδου από την αγορά εργασίας, σε μακροπρόθεσμο αποκλεισμό των νέων, ή άλλων ευάλωτων κοινωνικών ομάδων, που αντιμετωπίζουν τώρα μεγαλύτερες προκλήσεις για να εισέλθουν και πάλι σε αυτήν. Στην προσπάθεια αυτή θα πρέπει να ληφθεί επιπλέον υπόψη η «διπλή διαταραχή» που προκλήθηκε εξαιτίας της πανδημίας από την επιτάχυνση της αυτοματοποίησης της παραγωγής αγαθών και παροχής υπηρεσιών, σε συνδυασμό με την οικονομική συρρίκνωση, κατά το προηγούμενο έτος. Η τεχνολογική αναβάθμιση και η

ΓΡΑΦΗΜΑ 4

Η ετήσια μεταβολή της απασχόλησης, ανά ηλικιακή ομάδα και φύλο (Q1 2020 – Q1 2021)

Πηγή: Eurostat

αυτοματοποίηση εκτιμάται ότι θα οδηγήσουν στο «μετασχηματισμό» αντικειμένων εργασίας και δεξιοτήτων και επομένως, σε περικοπές θέσεων εργασίας σε ορισμένους κλάδους, αλλά παράλληλα σε αύξηση σε κάποιους άλλους που σχετίζονται με τη νέα τεχνολογία. Σημειώνεται άλλωστε ότι το ποσοστό των θέσεων εργασίας που αντιμετωπίζουν υψηλό κίνδυνο αυτοματοποίησης (δηλαδή εκεί που η πιθανότητα αυτοματοποίησης είναι τουλάχιστον 70%) ήταν ήδη υψηλό στην Ελλάδα κατά την προ-πανδημική περίοδο (23%, έναντι 14% κατά μέσο όρο στις χώρες του ΟΟΣΑ, βλ. [Εβδομαδιαίο Δελτίο Οικονομικών Εξελίξεων της 29.1.2021](#)).

Δεδομένης και της αβεβαιότητας για την πορεία της ανάκαμψης, απαιτείται περαιτέρω κρατική στήριξη, συμπεριλαμβανομένων μέτρων που στοχεύουν στις πιο ευάλωτες ομάδες της αγοράς εργασίας. Ορισμένα από αυτά, θα μπορούσαν να είναι τα εξής:

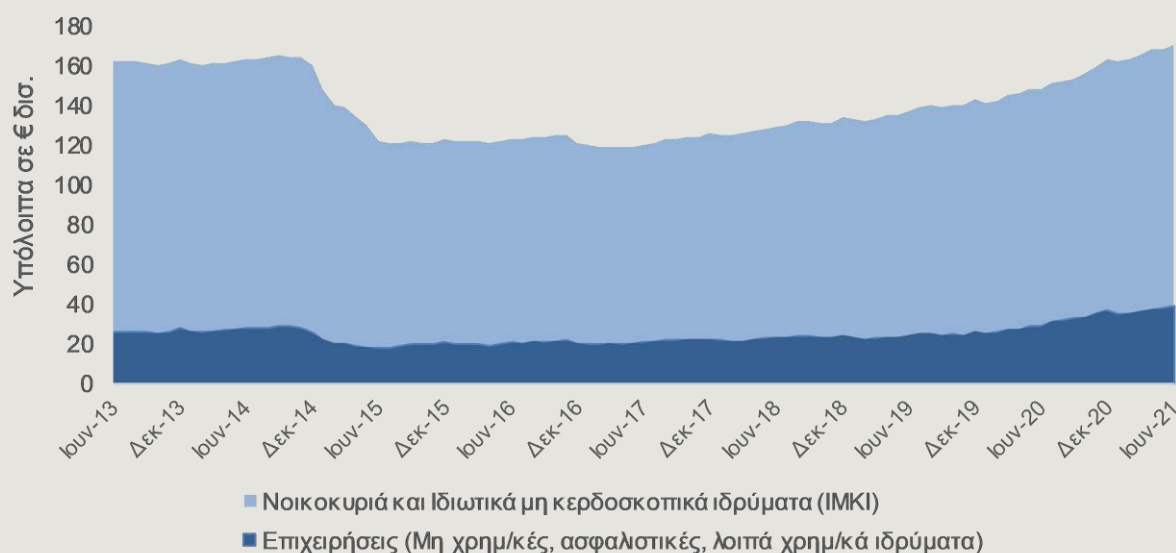
- Δράσεις που εστιάζουν όχι τόσο στη στήριξη του εισοδήματος, αλλά στην τόνωση της απασχόλησης και της επιχειρηματικότητας, ιδιαίτερα σε νέες ειδικότητες που θα έχουν μεγαλύτερη ζήτηση στο μέλλον (π.χ. σχετιζόμενες με την ψηφιοποίηση της οικονομίας κ.λπ.).
- Ενθάρρυνση για παρακολούθηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων και προγραμμάτων κατάρτισης, με σκοπό την ανάπτυξη δεξιοτήτων που θα καλύπτουν τις πραγματικές ανάγκες στην αγορά εργασίας. Παράλληλα απαιτείται να αντιμετωπιστεί το «εκπαιδευτικό έλλειμμα», ή τυχόν ανισότητες που δημιουργήθηκαν με την εξ αποστάσεως εκπαίδευση κατά τη διάρκεια των lockdown.
- Επέκταση των πολιτικών κοινωνικής προστασίας, τουλάχιστον για όσο διαρκεί η πανδημική κρίση, συμπεριλαμβανομένων και των επιδομάτων ανεργίας.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΣΥΓΚΥΡΙΑ

Τραπεζικές Καταθέσεις Ιδιωτικού Τομέα

Τον Ιούνιο, οι καταθέσεις² του ιδιωτικού τομέα παρουσίασαν ετήσια αύξηση κατά 14,5% έναντι 13,7%, τον προηγούμενο μήνα και διαμορφώθηκαν σε Ευρώ 169,8 δισ. Η εξέλιξη αυτή οφείλεται στην αύξηση των καταθέσεων των νοικοκυριών κατά 9,7% σε ετήσια βάση, σε Ευρώ 130,6 δισ., οι οποίες αποτελούν το 77% των καταθέσεων του ιδιωτικού τομέα, αλλά και στην άνοδο των καταθέσεων των επιχειρήσεων, κατά 19,3% σε σύγκριση με τον Ιούνιο του 2020 (Γράφημα 5). Η μηνιαία καθαρή ροή των καταθέσεων του ιδιωτικού τομέα, τον Ιούνιο, διαμορφώθηκε σε Ευρώ 1,6 δισ. και προήλθε από την αύξηση των καταθέσεων των επιχειρήσεων κατά Ευρώ 1,1 δισ. και των νοικοκυριών κατά Ευρώ 542 εκατ. Αξίζει να σημειωθεί ότι η μηνιαία αύξηση των καταθέσεων των επιχειρήσεων προήλθε από την άνοδο των καταθέσεων των μη χρηματοπιστωτικών επιχειρήσεων κατά Ευρώ 1,3 δισ., ενώ, αντίθετα, οι καταθέσεις των ασφαλιστικών επιχειρήσεων και των λοιπών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων μειώθηκαν κατά Ευρώ 201 εκατ.

Εξέλιξη των Καταθέσεων του Ιδιωτικού Τομέα, Ιούνιος 2013-Ιούνιος 2021

ΓΡΑΦΗΜΑ 5

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

Η άνοδος των καταθέσεων του ιδιωτικού τομέα, την περίοδο Μαρτίου 2020-Ιουνίου 2021, ανήλθε συνολικά σε Ευρώ 28 δισ. (σύνολο μηνιαίων καθαρών ροών), γεγονός που οφείλεται, μεταξύ άλλων, στη συγκράτηση των δαπανών, τόσο από την πλευρά των νοικοκυριών, όσο και από την πλευρά των επιχειρήσεων, εξαιτίας της αυξημένης αβεβαιότητας που έχει προκαλέσει η πανδημία για την απασχόληση, τα μελλοντικά εισοδήματα και τη ρευστότητα. Επιπλέον, τα μέτρα της κυβέρνησης για τη στήριξη της οικονομίας αλλά και η ενίσχυση της ρευστότητας των επιχειρήσεων μέσω του τραπεζικού συστήματος έπαιξαν καθοριστικό ρόλο στη σημαντική αύξηση των καταθέσεων του ιδιωτικού τομέα που παρατηρήθηκε από το ξέσπασμα της πανδημίας και μετά.

Το σύνολο των καταθέσεων της εγχώριας οικονομίας στο τραπεζικό σύστημα, το οποίο περιλαμβάνει εκτός από τις καταθέσεις των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων και τις καταθέσεις της Γενικής Κυβέρνησης, διαμορφώθηκε, τον Ιούνιο, σε Ευρώ 179,5 δισ. Οι καταθέσεις της Γενικής Κυβέρνησης διαμορφώθηκαν σε Ευρώ 9,7 δισ. και ήταν μειωμένες κατά 14,2% σε ετήσια βάση.

Τραπεζική Χρηματοδότηση του Ιδιωτικού Τομέα

Το υπόλοιπο των χορηγήσεων³ προς τον ιδιωτικό τομέα διαμορφώθηκε σε Ευρώ 129,9 δισ., τον Ιούνιο, παρουσιάζοντας θετικό ετήσιο ρυθμό μεταβολής (+2,3%). Από το σύνολο των πιστώσεων προς τον ιδιωτικό τομέα, το 53% αφορά επιχειρηματικά δάνεια, το 32% στεγαστικά δάνεια, το 10% καταναλωτικά και λοιπά δάνεια και το 5% δάνεια προς ελεύθερους επαγγελματίες, αγρότες και ατομικές επιχειρήσεις.

Ειδικότερα, το υπόλοιπο των χορηγήσεων προς τις επιχειρήσεις διαμορφώθηκε στα Ευρώ 68,9 δισ., τον Ιούνιο (+6,3% σε ετήσια βάση), εκ των οποίων τα Ευρώ 62,1 δισ. αποτελούν πιστώσεις προς μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις (+6,2% σε ετήσια βάση) και τα Ευρώ 6,8 δισ. πιστώσεις προς ασφαλιστικές επιχειρήσεις και λοιπά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα (+7,8% σε ετήσια βάση).

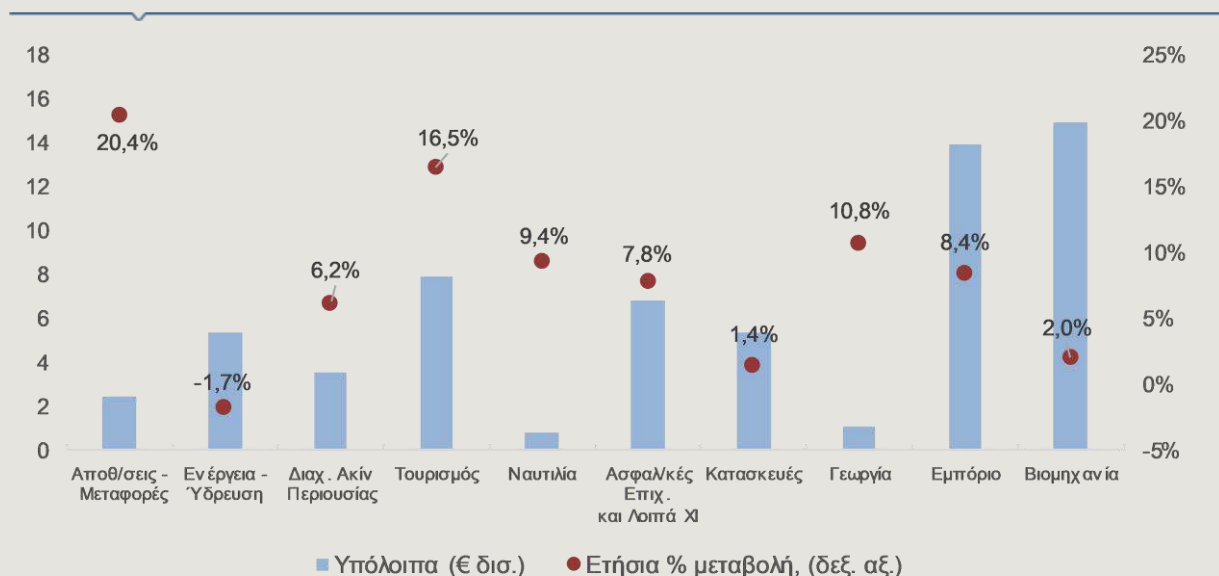
Ως προς την ανάλυση ανά κλάδο δραστηριότητας (Γράφημα 6), τον Ιούνιο, σημειώθηκε αύξηση σε ετήσια βάση στη χρηματοδότηση των επιχειρήσεων στους κλάδους των αποθηκεύσεων και μεταφορών πλην ναυτιλίας (+20,4%), του τουρισμού (+16,5%), της γεωργίας (+10,8%), της ναυτιλίας (+9,4%), του εμπορίου (+8,4%), της διαχείρισης ακίνητης περιουσίας (+6,2%) και της βιομηχανίας (+2%). Αντίθετα, μείωση σημειώθηκε στη χρηματοδότηση στον κλάδο της ενέργειας-ύδρευσης (-1,7%).

Αναφορικά με τα δάνεια προς τα νοικοκυριά, το υπόλοιπό τους διαμορφώθηκε, τον Ιούνιο, σε Ευρώ 54 δισ., σημειώνοντας ετήσια μείωση κατά 2,5%. Ως προς τις επιμέρους κατηγορίες, τα στεγαστικά δάνεια, τα οποία αποτελούν το 77% του συνόλου των δανείων προς τα νοικοκυριά, μειώθηκαν κατά 2,8% σε ετήσια βάση, ενώ και τα καταναλωτικά δάνεια υποχώρησαν, αντίστοιχα, κατά 1,7%.

Τέλος, οι πιστώσεις προς τους ελεύθερους επαγγελματίες, τους αγρότες και τις ατομικές επιχειρήσεις σημείωσαν, τον Ιούνιο, ετήσιο ρυθμό ανόδου της τάξης του 4,4%.

ΓΡΑΦΗΜΑ 6

Διάρθρωση και Ετήσια Μεταβολή (%) της Χρηματοδότησης Επιχειρήσεων, ανά Κλάδο Δραστηριότητας, Ιούνιος 2021

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

Η παγκόσμια οικονομική ανάκαμψη προϋποθέτει τον περιορισμό της νόσου Covid-19

Το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ) στην πρόσφατη έκθεση (World Economic Outlook, July 2021) για τις προοπτικές της παγκόσμιας οικονομίας, αν και διατήρησε την πρόβλεψη για ρυθμό μεγέθυνσης 6,0% το 2021, προέβη σε αναθεώρηση του ρυθμού μεταβολής του παγκόσμιου ΑΕΠ για το 2022 στο 4,9% από 4,4% που προέβλεπε τον Απρίλιο του 2021. Οι προβλέψεις του ΔΝΤ στηρίζονται στην υπόθεση ότι θα βελτιωθούν σημαντικά οι επιδόσεις των προηγμένων οικονομιών, εν αντιθέσει με εκείνες των αναδυόμενων και των αναπτυσσόμενων οικονομιών, στις οποίες οι ρυθμοί μεγέθυνσης θα είναι σχετικά υποτονικοί. Αξίζει να επισημανθεί ότι η προς τα πάνω αναθεώρηση της παγκόσμιας ανάπτυξης για το 2022 αντανάκλασε σε μεγάλο βαθμό την αναμενόμενη πρόσθετη δημοσιονομική υποστήριξη που θα υπάρξει στις ΗΠΑ και την Ευρωπαϊκή Ένωση, σε συνδυασμό με την προσδοκώμενη πρόοδο στα εμβολιαστικά προγράμματα κατά της νόσου Covid-19. Ωστόσο, η οικονομική ανάκαμψη δεν είναι εξασφαλισμένη ακόμη και στις χώρες όπου ο αριθμός των κρουσμάτων από τη νόσο Covid-19 είναι προς το παρόν σε πολύ χαμηλά επίπεδα, εφόσον η εξάπλωσή της συνεχίζεται σε κάποιες άλλες χώρες.

Χάσμα οικονομικής ανάκαμψης μεταξύ προηγμένων και αναδυόμενων-αναπτυσσόμενων οικονομιών

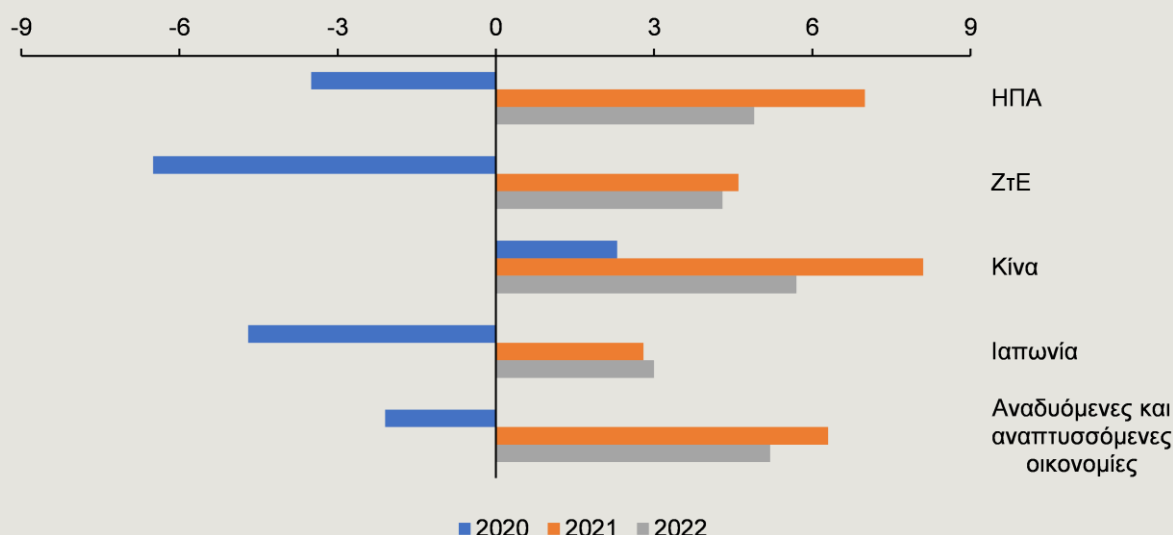
Η ταχύτητα των εμβολιαστικών προγραμμάτων και η επιστροφή στην κανονικότητα οδήγησαν το ΔΝΤ να προβεί σε αναθεωρήσεις προς τα πάνω των εκτιμήσεων για την πορεία της οικονομικής δραστηριότητας στις προηγμένες οικονομίες. Αντίθετα, η έλλειψη πρόσβασης στα εμβόλια και το νέο κύμα κρουσμάτων της νόσου Covid-19 που άρχισε να καταγράφεται σε ορισμένες χώρες, όπως η Ινδία, ανάγκασαν το διεθνές οργανισμό να αναθεωρήσει επί τα χείρω τις εκτιμήσεις για τις προοπτικές των αναδυόμενων και αναπτυσσόμενων οικονομιών. Σημειώνεται ότι το 40% του πληθυσμού των αναπτυσσόμενων οικονομιών έχουν εμβολιαστεί πλήρως έναντι 11% των αναδυόμενων οικονομιών και ενός πολύ μικρού ποσοστού στις χώρες χαμηλού εισοδήματος. Οι αποκλίσεις στους ρυθμούς οικονομικής μεγέθυνσης αποδίδονται κατά κύριο λόγο στα διαφορετικά δημοσιονομικά μέτρα που εφαρμόζονται ανά χώρα. Σημειώνεται ότι στις προηγμένες οικονομίες, για την αντιμετώπιση της πανδημικής κρίσης, έχουν ανακοινωθεί δημοσιονομικά μέτρα ύψους 4,6 τρις. δολαρίων ΗΠΑ, τα οποία θα βρίσκονται σε ισχύ από το 2021 και μετά, ενώ στις αναδυόμενες και στις αναπτυσσόμενες οικονομίες τα περισσότερα μέτρα έληξαν το 2020.

Τα δημοσιονομικά μέτρα στις ΗΠΑ οδηγούν την οικονομική ανάπτυξη και συμπαρασύρουν πολλές εθνικές οικονομίες

Το ΔΝΤ αναθεώρησε σημαντικά προς τα πάνω τις προβλέψεις του για την πορεία της οικονομικής

ΓΡΑΦΗΜΑ 7

Προβλέψεις ΔΝΤ για την πορεία του ΑΕΠ

δραστηριότητας στις ΗΠΑ, εκτιμώντας ότι ο ρυθμός της οικονομικής μεγέθυνσης θα αγγίξει το 7% το 2021 και θα υποχωρήσει το 2022 σε 4,9% -ήτοι κατά 0,6 και 1,4 ποσοστιαίες μονάδες αντίστοιχα υψηλότερα από τις προβλέψεις του Απριλίου του 2021. Οι προβλέψεις του ΔΝΤ βασίζονται στην υπόθεση ότι το Κογκρέσο στις ΗΠΑ θα εγκρίνει χωρίς σημαντικές αλλαγές το πρόγραμμα δημοσίων δαπανών του προέδρου Biden ύψους περίπου 4 τρισ. δολαρίων ΗΠΑ για τις υποδομές, την εκπαίδευση και την οικονομική στήριξη των νοικοκυριών. Στη ζώνη του ευρώ, ο ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ προβλέπεται να αυξηθεί κατά 4,6% το 2021 και κατά 4,3% το 2022 έναντι πτώσης κατά 6,5% που κατέγραψε το 2020. Στην Ιαπωνία, ο ρυθμός μεταβολής του ΑΕΠ εκτιμάται ότι θα σημειώσει άνοδο κατά 2,8% το 2021 και 3% το 2022 έναντι πτώσης κατά 4,7% που σημείωσε το 2020. Στην Κίνα, αναμένεται άνοδος της οικονομικής μεγέθυνσης κατά 8,1% το 2021 και κατά 5,7% το 2022 (Γράφημα 7).

Πιθανοί κίνδυνοι που μπορούν να ανατρέψουν την παγκόσμια οικονομική ανάκαμψη

Οι νέες και πολύ μεταδοτικές μεταλλάξεις της νόσου Covid-19 μπορούν να επιφέρουν νέα περιοριστικά μέτρα στις μετακινήσεις και να ανακόψουν την άνοδο της οικονομικής δραστηριότητας. Το ΔΝΤ εκτιμά ότι η εμφάνιση εξαιρετικά μολυσματικών μεταλλάξεων θα μπορούσε να εκτροχιάσει την παγκόσμια οικονομική ανάκαμψη και να αφαιρέσει αθροιστικά 4,5 τρισ. δολάρια ΗΠΑ από το παγκόσμιο ΑΕΠ έως το 2025. Παράλληλα, οι σημειωθείσες δυσχέρειες στη ζήτηση και στην παγκόσμια εφοδιαστική αλυσίδα έχουν οδηγήσει τις τιμές των αγαθών αλλά και των υπηρεσιών σε υψηλότερα επίπεδα και κατά συνέπεια έχουν συμβάλει στην άνοδο του πληθωρισμού. Ωστόσο, η άνοδος του πληθωρισμού αξιολογείται ως παροδική, ενώ καταγράφεται σε τομείς που έχουν πληγεί από την πανδημία και κατά σημαντικό ποσοστό οφείλεται στις ασυνήθιστα χαμηλές τιμές του περασμένου έτους.

Το ΔΝΤ θεωρεί τον πληθωρισμό ως το μεταβατικό αποτέλεσμα της αναντιστοιχίας μεταξύ προσφοράς και ζήτησης, καθώς οι οικονομίες επιστρέφουν στην κανονικότητα, ενώ εκτιμά ότι θα επανέλθει στα προ της πανδημίας επίπεδα στις περισσότερες χώρες, εντός του 2022. Άλλωστε, από την πλευρά της ζήτησης, τα συνολικά ποσοστά απασχόλησης παραμένουν πολύ χαμηλότερα από τα προ της πανδημίας επίπεδα στις περισσότερες χώρες και ενώ έχει σημειωθεί ραγδαία άνοδος των μισθών σε ορισμένους τομείς, η συνολική αύξησή τους παραμένει εντός φυσιολογικών ορίων. Επιπρόσθετα, καθώς βελτιώνονται οι υγειονομικές συνθήκες και λήγουν τα έκτακτα μέτρα στήριξης των νοικοκυριών, οι δυσκολίες πρόσληψης σε ορισμένους τομείς αναμένεται να περιορίσουν τις μισθολογικές πιέσεις.

Στο πλαίσιο ελέγχου των ανοδικών πιέσεων των τιμών, οι κεντρικές τράπεζες ορισμένων αναδυόμενων οικονομιών (Βραζιλία, Ουγγαρία, Μεξικό, Ρωσία, Τουρκία) έχουν ξεκινήσει να αυξάνουν τα βασικά τους επιτόκια, γεγονός που μπορεί να επιδράσει ανασταλτικά στην ανάκαμψη της οικονομικής δραστηριότητας στις εν λόγω χώρες. Ο πληθωρισμός ενδέχεται να παραμείνει αυξημένος σε ορισμένες αναδυόμενες και αναπτυσσόμενες οικονομίες έως το 2022, εξαιτίας των συνεχιζόμενων ανοδικών πιέσεων στις τιμές των τροφίμων αλλά και των υποτιμήσεων των εθνικών τους νομισμάτων, συμβάλλοντας στη διέγερση του οικονομικού χάσματος με τις ανεπτυγμένες οικονομίες. Είναι, επίσης, πιθανό οι δημοσιονομικές δαπάνες στις ΗΠΑ για την τόνωση της οικονομικής δραστηριότητας να αποδειχθούν ανεπαρκείς, ενώ μία απρόσμενη αλλαγή της νομισματικής πολιτικής της Fed και επιδείνωση της επιδημιολογικής εικόνας να επιφέρουν διπλό πλήγμα στις αναδυόμενες και στις αναπτυσσόμενες οικονομίες.

Πολιτικές για την εξάλειψη των οικονομικών αποκλίσεων και τη βελτίωση των προοπτικών ανάκαμψης

Σύμφωνα με το ΔΝΤ, είναι απαραίτητη, για χώρες χαμηλού εισοδήματος, η άμεση πρόσβαση σε εμβόλια, καθώς, εκτός της διασφάλισης της δημόσιας υγείας, θα αποτραπεί η εμφάνιση νέων μεταλλάξεων και θα ενισχυθεί περαιτέρω η παγκόσμια οικονομική δραστηριότητα. Η πρόσφατη πρόταση του ΔΝΤ για τον τερματισμό της πανδημίας, που εγκρίθηκε από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας, την Παγκόσμια Τράπεζα και τον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου, έχει θέσει ως στόχο για τον εμβολιασμό τουλάχιστον το 40% του πληθυσμού σε κάθε χώρα, έως το τέλος του 2021 και τουλάχιστον το 60%, έως τα μέσα του 2022.

Παράλληλα, θα πρέπει να διασφαλιστεί ότι οι αδύναμες οικονομίες θα διατηρήσουν την πρόσβαση στη διεθνή ρευστότητα. Οι μεγάλες κεντρικές τράπεζες θα πρέπει να γνωστοποιούν με σαφήνεια τις προοπτικές της νομισματικής τους πολιτικής, προκειμένου να αποφευχθούν αιφνιδιαστικές κινήσεις οι οποίες θα προκαλέσουν απότομες διακυμάνσεις στις χρηματαγορές και, παράλληλα, να διασφαλίσουν ότι οι πληθωριστικές ανησυχίες δεν θα δυσχεράνουν τις χρηματοδοτικές συνθήκες. Επιπρόσθετα, απαιτείται κοινή δράση για να διασφαλιστεί, στο πλαίσιο της G20, ότι θα επιτευχθεί η αναδιάρθρωση του χρέους για τις χώρες στις οποίες το χρέος είναι ήδη μη βιώσιμο.

Σημαντική πρόκληση αποτελεί και η μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και η επιβράδυνση της αύξησης των παγκόσμιων θερμοκρασιών για την αποφυγή καταστροφικών επιπτώσεων στην υγεία και στην

οικονομία. Παράλληλα, απαιτείται μια ώθηση σε πράσινες υποδομές και επιδοτήσεις για την έρευνα σε πράσινες τεχνολογίες για να επιστρεφτεί η μείωση της εξάρτησης από τον άνθρακα.

Συντονισμένες πολιτικές σε εθνικό και διεθνές επίπεδο για την εξασφάλιση της οικονομικής ανάκαμψης

Οι πολιτικές σε εθνικό επίπεδο θα πρέπει να συνεχίσουν να προσαρμόζονται βάσει της εξέλιξης της πανδημίας, δίνοντας προτεραιότητα στις δαπάνες για την υγεία (συμπεριλαμβανομένων των προγραμμάτων εμβολιασμού), καθώς και στην στοχευμένη οικονομική στήριξη των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων που πλήττονται από την πανδημία. Ωστόσο, για να εξασφαλιστεί η ανάκαμψη, θα πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στην ευρύτερη δημοσιονομική και νομισματική στήριξη, ανάλογα με τις δυνατότητες που έχει κάθε χώρα, συμπεριλαμβανομένων των διορθωτικών μέτρων για την υποστήριξη της ανακατανομής της εργασίας και του κεφαλαίου σε αναπτυσσόμενους τομείς. Οι δημοσιονομικές δράσεις σε κάθε χώρα θα πρέπει να ληφθούν μέσα σε ένα αξιόπιστο μεσοπρόθεσμο πλαίσιο, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι το χρέος θα παραμένει βιώσιμο. Όσον αφορά στις χώρες χαμηλού εισοδήματος, απαιτείται ισχυρή διεθνής υποστήριξη.

Οι κεντρικές τράπεζες πρέπει να αποφύγουν τις πρόωρες αυξήσεις των βασικών τους επιτοκίων, προκειμένου να αντιμετωπίσουν μεταβατικές πληθωριστικές πιέσεις, ενώ θα πρέπει να είναι έτοιμες να κινηθούν με ταχύτητα, εάν οι προσδοκίες για τον πληθωρισμό εμφανίσουν σημάδια αποσυμπίεσης. Οι αναδυόμενες οικονομίες θα πρέπει, επίσης, να προετοιμαστούν για αυστηρότερους χρηματοδοτικούς όρους, στοχεύοντας στη χρονική επιμήκυνση του χρέους τους όπου είναι εφικτό, καθώς και στον περιορισμό του δανεισμού σε ξένο νόμισμα.

Συντονισμένες δράσεις σε εθνικό και διεθνές επίπεδο απαιτούνται με στόχο την ενίσχυση της παραγωγικής ικανότητας, την επιτάχυνση της μετάβασης σε παραγωγικές δραστηριότητες με χαμηλότερη εξάρτηση από τον άνθρακα, την αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων του ψηφιακού μετασχηματισμού και τη διασφάλιση της δίκαιης κατανομής των κερδών. Η οικονομική ανάκαμψη δεν είναι εξασφαλισμένη, μέχρι η πανδημία να αρχίσει να περιορίζεται παγκοσμίως.

ΗΠΑ

ΑΕΠ

Σύμφωνα με την πρώτη εκτίμηση του Bureau of Economic Analysis, στο δεύτερο τρίμηνο του 2021, ο ετησιοποιημένος ρυθμός μεταβολής του πραγματικού ΑΕΠ ήταν θετικός, της τάξης του 6,5% έναντι αύξησης κατά 6,3% το πρώτο τρίμηνο (Γράφημα 8). Η αύξηση του ΑΕΠ, αν και μικρότερη από τις εκτιμήσεις της αγοράς, αντανάκλα τη συνέχιση, για τέταρτο διαδοχικό τρίμηνο, της ανάκαμψης της οικονομικής δραστηριότητας, έπειτα από την άνευ προηγουμένου μείωση του ΑΕΠ, το δεύτερο τρίμηνο του 2020 (-31,2%). Η επόμενη εκτίμηση για το ΑΕΠ του δεύτερου τριμήνου του 2021 θα δημοσιευτεί στις 26 Αυγούστου.

Όσον αφορά στις επιμέρους συνιστώσες του ΑΕΠ, σημειώνονται τα ακόλουθα:

Πρώτον, η ιδιωτική κατανάλωση, η οποία συνιστά περί το 70% του ΑΕΠ και αποτέλεσε το βασικότερο πυλώνα του αναπτυξιακού προτύπου των ΗΠΑ πριν από το ξέσπασμα της πανδημικής κρίσης, αυξήθηκε κατά 11,8%, το δεύτερο τρίμηνο, έναντι αύξησης κατά 11,4%, το πρώτο τρίμηνο, με αποτέλεσμα η συμβολή της στη μεταβολή του ΑΕΠ να είναι θετική, της τάξης των 7,78 ποσοστιαίων μονάδων, έναντι θετικής συνεισφοράς κατά 7,44 ποσοστιαίες μονάδες, στο προηγούμενο τρίμηνο. Καθοριστικός παράγοντας που συνέβαλε στην αύξηση της ιδιωτικής κατανάλωσης, η οποία ήταν μία από τις μεγαλύτερες που έχουν καταγραφεί στα χρονικά της έρευνας, ήταν η συνέχιση της βελτίωσης της αγοράς εργασίας. Σημειώνεται ότι, το δεύτερο τρίμηνο, το μέσο ποσοστό της ανεργίας υποχώρησε στο 5,9% (εποχικά προσαρμοσμένα στοιχεία) έναντι 6,2%, το πρώτο τρίμηνο.

Δεύτερον, η δημόσια κατανάλωση, η οποία μειώθηκε κατά 1,5%, συνέβαλε αρνητικά στη μεταβολή του ΑΕΠ, το δεύτερο τρίμηνο, κατά 0,27 της ποσοστιαίας μονάδας, έναντι θετικής συνεισφοράς κατά 0,77 της ποσοστιαίας μονάδας, στο προηγούμενο τρίμηνο, όταν είχε αυξηθεί κατά 4,2%. Υπενθυμίζεται ότι, τον Μάρτιο, εγκρίθηκε δημοσιονομικό πακέτο ύψους 1,9 τρις. δολαρίων, προκειμένου να στηριχτούν οι επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά.

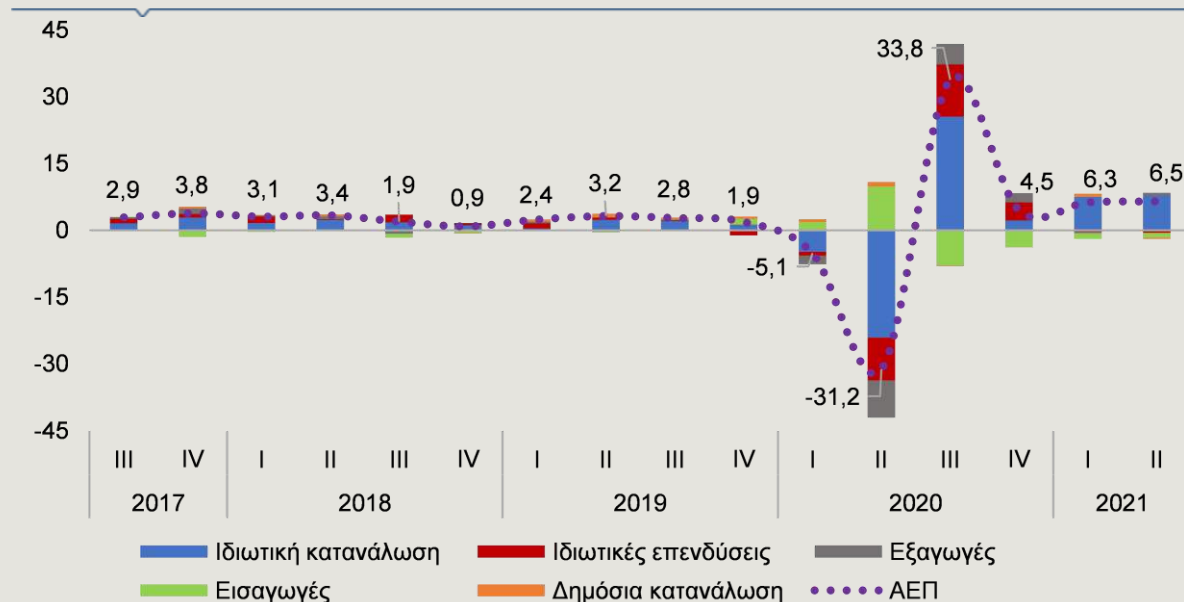
Τρίτον, οι καθαρές εξαγωγές συνέβαλαν αρνητικά, κατά 0,44 της ποσοστιαίας μονάδας, στην οικονομική δραστηριότητα του δεύτερου τριμήνου, έναντι αρνητικής συμβολής κατά 1,56 ποσοστιαία μονάδα, το πρώτο τρίμηνο. Αναλυτικότερα, ο ρυθμός αύξησης των εισαγωγών αγαθών και υπηρεσιών επιβραδύνθηκε σε 7,8% (πρώτο τρίμηνο: 9,3%), ενώ οι εξαγωγές αυξήθηκαν κατά 6% (πρώτο τρίμηνο: -2,9%).

Τέταρτον, αρνητική ήταν η συμβολή των ιδιωτικών επενδύσεων στη μεταβολή του ΑΕΠ (-0,57 της ποσοστιαίας μονάδας), καθώς μειώθηκαν κατά 3,5%, το δεύτερο τρίμηνο, έναντι μείωσης κατά 2,3%, το πρώτο τρίμηνο (αρνητική συμβολή κατά 0,37 της ποσοστιαίας μονάδας). Η υποχώρηση των ιδιωτικών επενδύσεων αποδίδεται στη μείωση των αποθεμάτων των επιχειρήσεων (αρνητική συμβολή κατά 1,13 ποσοστιαία μονάδα) και στη μείωση των επενδύσεων σε κατοικίες κατά 9,8% (αρνητική συμβολή κατά 0,49 της ποσοστιαίας μονάδας), καθώς οι επενδύσεις εκτός κατοικιών αυξήθηκαν κατά 8% (θετική συμβολή κατά 1,06 ποσοστιαία μονάδα). Σημειώνεται ότι οι επενδύσεις σε κατοικίες μειώθηκαν, μετά από τρία διαδοχικά τρίμηνα έντονης ανόδου, παρά τη διατήρηση των επιτοκίων των στεγαστικών δανείων σε χαμηλά επίπεδα.

ΓΡΑΦΗΜΑ 8

Συμβολή των Συνιστωσών του ΑΕΠ (ετησιοποιημένη % μεταβολή)

Πηγή:
Bureau of
Economic
Analysis (BEA)

ΑΓΟΡΕΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ & ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ

Ισοτιμίες

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Χρηματιστηρίου του Σικάγου, οι συνολικές καθαρές τοποθετήσεις (αγορές μείον πωλήσεις), στην ισοτιμία του ευρώ με το δολάριο, διατηρήθηκαν θετικές, την εβδομάδα που έληξε στις 27 Ιουλίου. Οι θετικές θέσεις (υπέρ του ευρώ, "long") μειώθηκαν κατά 7.696 συμβόλαια, με αποτέλεσμα οι συνολικές καθαρές θέσεις να διαμορφωθούν στα 38.126 συμβόλαια, από 45.822 συμβόλαια, την προηγούμενη εβδομάδα (Γράφημα 9). Σημειώνεται ότι πρόκειται για την έκτη εβδομαδιαία μείωση που καταγράφεται από τις 8 Ιουνίου.

Ευρώ (EUR/USD) ► Η ισοτιμία του ευρώ με το δολάριο, στις 2 Αυγούστου, στην Ευρώπη, διαμορφωνόταν περί τα 1,1885 δολάρια, με αποτέλεσμα το ευρώ να σημειώνει, από τις αρχές του έτους, απώλειες έναντι του δολαρίου (2,7%), ενώ διαπραγματευόταν υψηλότερα κατά 14,9%, συγκριτικά με το χαμηλό που είχε καταγράψει, στις 3 Ιανουαρίου 2017 (USD 1,0342).

Απώλειες καταγράφει το δολάριο έναντι του ευρώ, στον απόηχο των αποφάσεων της πρόσφατης συνεδρίασης της Ομοσπονδιακής Τράπεζας των ΗΠΑ (Fed), στις 28 Ιουλίου. Τόσο το βασικό επιτόκιο, όσο και το πρόγραμμα αγοράς περιουσιακών στοιχείων παρέμειναν αμετάβλητα, εξέλιξη αναμενόμενη, σύμφωνα με τους συμμετέχοντες στις αγορές. Ωστόσο, όπως προκύπτει από τις ανακοινώσεις που ακολούθησαν, παρά τη βελτίωση της οικονομίας, η Fed δεν πρόκειται να επισπεύσει τη σύσφιξη της νομισματικής πολιτικής, καθώς οι κίνδυνοι που θα μπορούσαν να υπονομεύσουν τις προοπτικές της οικονομίας των ΗΠΑ διατηρούνται.

Specs θέσεις για μη εμπορικές/κερδοσκοπικές συναλλαγές

Πηγή:
CFTC, IMM

Οι συμμετέχοντες στις αγορές αναμένουν με ιδιαίτερο ενδιαφέρον την ομιλία του επικεφαλής της Fed στο συμπόσιο του Jackson Hole, στα τέλη του μήνα, το οποίο στο παρελθόν έχει αποτελέσει σημείο αναφοράς για αποφάσεις νομισματικής πολιτικής.

Ελβετικό Φράγκο (CHF) ► Το ευρώ καταγράφει κέρδη έναντι του φράγκου, κινούμενο στην περιοχή των 1,0765 φράγκων (2.8.2021). Ωστόσο, από τις αρχές του έτους, το ευρώ σημειώνει απώλειες έναντι του φράγκου, της τάξης του 0,4%.

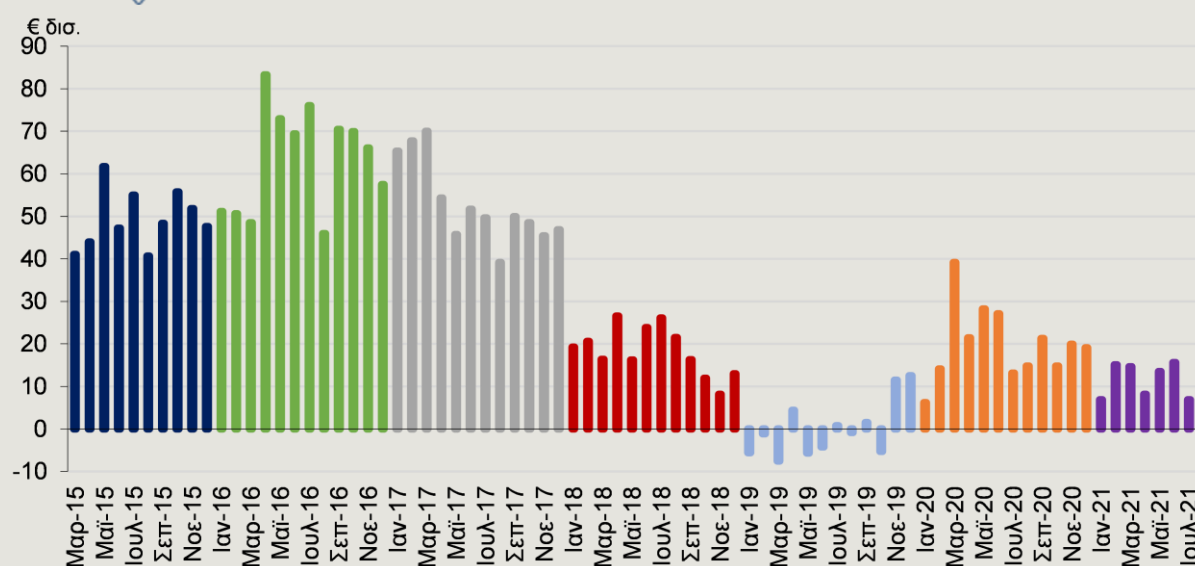
Βάσει των δημοσιευθέντων νομισματικών στοιχείων της Κεντρικής Τράπεζας της Ελβετίας (SNB), την προηγούμενη εβδομάδα, εκτιμάται ότι δεν υπήρξε παρέμβαση της στην αγορά συναλλάγματος για αποτροπή ενίσχυσης του φράγκου. Το ποσό των μετρητών που οι εμπορικές τράπεζες της Ελβετίας είχαν καταθέσει στην SNB υποχώρησε οριακά στα 712 δισ. φράγκα, για την εβδομάδα που έληξε στις 30 Ιουλίου, από 712,1 δισ. φράγκα, για την εβδομάδα μέχρι και τις 23 Ιουλίου.

Στερλίνα (GBP) ► Η στερλίνα, στις 2 Αυγούστου, εμφάνιζε αρνητική εικόνα, καταγράφοντας απώλειες τόσο έναντι του ευρώ (0,8554 GBP/EUR), όσο και έναντι του δολαρίου ΗΠΑ (1,3890 USD/GBP). Σημειώνεται ότι, από τις αρχές του έτους, η στερλίνα καταγράφει κέρδη κατά 4,3% έναντι του ευρώ και κατά 1,6% έναντι του δολαρίου.

Διολισθαίνει η στερλίνα έναντι των δύο νομισμάτων, εν αναμονή της συνεδρίασης της Νομισματικής Επιτροπής της Τράπεζας της Αγγλίας (BoE), στις 5 Αυγούστου. Δεδομένου ότι η νομισματική πολιτική αναμένεται να παραμείνει αμετάβλητη, η προσοχή επικεντρώνεται στις εκτιμήσεις της BoE σχετικά με τις προοπτικές της οικονομίας του Ηνωμένου Βασιλείου. Τόσο η άρση των περιοριστικών μέτρων στο Ηνωμένο Βασίλειο, στις 19 Ιουλίου, όσο και η μείωση των κρουσμάτων Covid-19 λειτούργησαν θετικά για τη στερλίνα, η οποία ανατιμήθηκε έναντι των δύο νομισμάτων, το τελευταίο δεκαήμερο του Ιουλίου.

Αγορές ομολόγων – Χαρτοφυλάκιο κρατικών ομολόγων Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ)

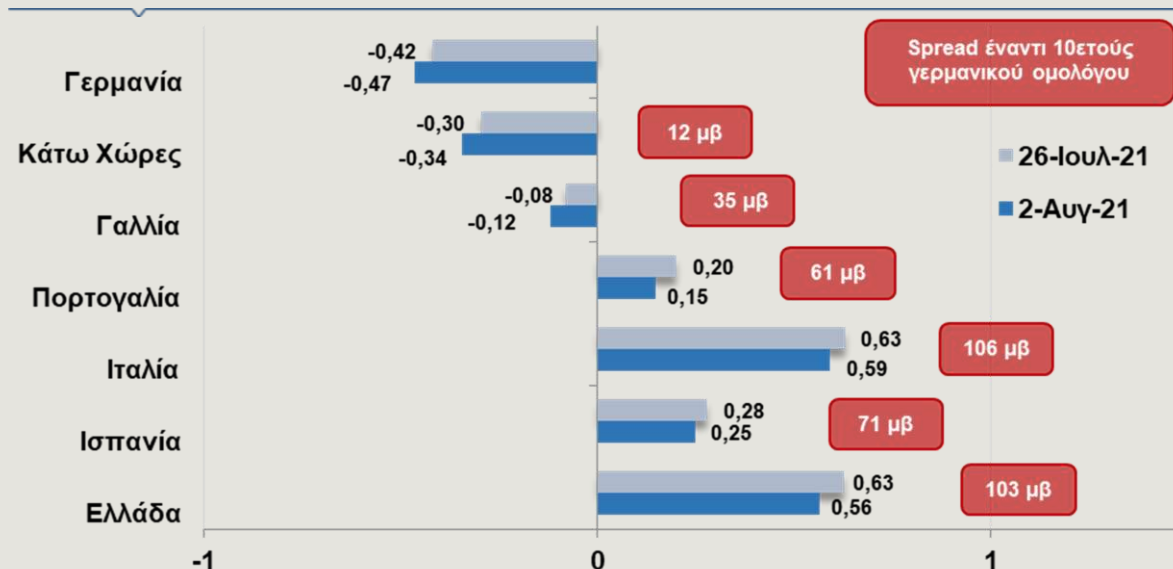
Η αξία του χαρτοφυλακίου κρατικών ομολόγων της ΕΚΤ (Γράφημα 10) που έχει προέλθει από την εφαρμογή του προγράμματος ποσοτικής χαλάρωσης (QE), για την εβδομάδα μέχρι τις 30 Ιουλίου, διαμορφώθηκε στα Ευρώ 2,429 τρισ. Η ΕΚΤ προέβη σε αγορές καλυμμένων ομολόγων, αξίας Ευρώ 70 εκατ., σε αγορές Asset-Backed Securities, αξίας Ευρώ 107 εκατ. και σε αγορές εταιρικών και ασφαλιστικών ομολογιακών τίτλων, αξίας Ευρώ 778 εκατ. Επιπρόσθετα, η ΕΚΤ, την περασμένη εβδομάδα, πραγματοποίησε καθαρές αγορές, αξίας Ευρώ 10,7 δισ., στο πλαίσιο του Έκτακτου Προγράμματος Αγοράς Στοιχείων Ενεργητικού, λόγω της πανδημίας (Pandemic Emergency Purchase Programme-PEPP), με τη συνολική αξία του εν λόγω χαρτοφυλακίου να διαμορφώνεται περί τα Ευρώ 1,263 τρισ.

ΓΡΑΦΗΜΑ 10
Εξέλιξη αγοραπωλησιών κρατικών ομολόγων ανά μήνα από την ΕΚΤ

Πηγή:
Ευρωπαϊκή
Κεντρική
Τράπεζα, Alpha
Bank

Στην ελληνική αγορά ομολόγων, το εύρος της απόδοσης του δεκαετούς κρατικού ομολόγου, λήξης 18 Ιουνίου 2031, με κουπόνι 0,75%, διαμορφωνόταν, στις 2 Αυγούστου, μεταξύ 0,56% και 0,59%. Επιπλέον, το δεκαετές ομόλογο της Πορτογαλίας κατέγραφε απόδοση 0,15%, της Ιταλίας 0,59% και της Ισπανίας 0,25% (Γράφημα 11). Η διαφορά απόδοσης μεταξύ του δεκαετούς ομολόγου της Ελλάδας και του δεκαετούς ομολόγου της Γερμανίας (spread) διαμορφωνόταν στις 103 μονάδες βάσης (μ.β.), του δεκαετούς πορτογαλικού ομολόγου στις 61 μ.β., ενώ του δεκαετούς ιταλικού ομολόγου στις 106 μ.β. Παράλληλα, η απόδοση του δεκαετούς ομολόγου της Γερμανίας, ως σημείο αναφοράς του κόστους δανεισμού της Ζώνης του Ευρώ (ΖτΕ), διαμορφωνόταν στο -0,47%, στις 2 Αυγούστου, ενώ η απόδοση του δεκαετούς ομολόγου των ΗΠΑ στο 1,21%.

Πτωτικά κινούνται οι αποδόσεις των δεκαετών ομολόγων των κρατών-μελών της ΖτΕ, διατηρώντας την καθοδική πορεία που καταγράφεται από τις αρχές Ιουλίου. Η μείωση των ομολογιακών αποδόσεων αποδίδεται στην ιδιαίτερα επεκτατική νομισματική πολιτική της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, η οποία με τις αγορές κρατικών ομολόγων μέσω του REPP συμβάλλει στη διατήρηση ευνοϊκών συνθηκών χρηματοδότησης για τα κράτη-μέλη. Επιπρόσθετα, οι ανησυχίες για τις προοπτικές της παγκόσμιας οικονομίας, εξαιτίας της ανόδου των κρουσμάτων Covid-19 ανά τον κόσμο και ιδιαίτερα της ινδικής μετάλλαξης τοποθετούν στο επίκεντρο του αγοραστικού ενδιαφέροντος τις συγκριτικά ασφαλέστερες επενδυτικές τοποθετήσεις, όπως τα κρατικά ομόλογα.

ΓΡΑΦΗΜΑ 11
Αποδόσεις 10ετών ομολόγων (%) και spreads έναντι 10ετούς γερμανικού ομολόγου

Πηγή:
Bloomberg,
Alpha Bank

Η Ελληνική Οικονομία σε Αριθμούς

Ετήσια στοιχεία	2016	2017	2018	2019	2020	Ετήσιες Μεταβολές
ΑΕΠ (% ετήσια μεταβολή, σταθερές τιμές 2015)	-0,5	1,3	1,6	1,9	-8,2	
Ιδιωτική Κατανάλωση	-0,5	1,9	2,3	1,9	-5,2	
Δημόσια Κατανάλωση	-0,2	-0,1	-4,2	1,2	2,7	
Ακαθάριστες Επενδύσεις Παγίου Κεφαλαίου	2,3	8,1	-6,6	-4,6	-0,6	
Εξαγωγές Αγαθών & Υπηρεσιών	-0,4	8,5	9,1	4,8	-21,7	
Εισαγωγές Αγαθών & Υπηρεσιών	2,2	7,4	8,0	3,0	-6,8	
Γεν. Δκτ Τιμών Καταναλωτή (% ετ. μεταβ., μ.ο. έτους)	-0,8	1,1	0,6	0,3	-1,2	
Ανεργία (% , μέσο έτους)	23,5	21,5	19,3	17,3	16,5	
Πρωτογενές Ισοζύγιο της Γεν. Κυβέρνησης (% ΑΕΠ) *	3,3	3,8	4,4	4,0	-6,7	
Χρέος Γενικής Κυβέρνησης (% ΑΕΠ)	180,8	179,2	186,2	180,5	205,6	
Ισοζύγιο Τρεχ. Συναλλαγών (% ΑΕΠ)	-1,8	-1,9	-2,9	-1,5	-6,7	

Δείκτες Οικονομικής Συγκυρίας	2020	2020		2021	Τελευταία διαθέσιμη περίοδος	Τριμηνιαία στοιχεία (% ετήσιες μεταβολές)
		Q3	Q4	Q1		
Οικονομική Δραστηριότητα (% ετήσια μεταβολή)						
Όγκος Λαν. Εμπορίου (εκτός καυσίμων-λιπ/κών)	-1,3	-0,3	-1,3	0,3	9,8 (Ιαν.-Μάιος 21)	
Νέες εγγραφές Επιβατηγών Αυτοκινήτων	-26,6	-14,3	-16,5	-5,3	33,9 (Ιαν.-Ιουν. 21)	
Ιδιωτική Οικοδομική Δραστ/τα (όγκος σε χιλ. m³)	5,9	-1,7	-4,8	20,7	40,9 (Ιαν.-Απρ. 21)	
Βιομηχανική Παραγωγή: Μεταποίηση	-1,6	-1,5	1,5	2,6	8,9 (Ιαν.-Μάιος 21)	
Δείκτες Προσδοκιών						
Δείκτης Υπευθ. Προμηθειών στη μεταποίηση PMI	46,6	49,3	46,0	50,4	57,4 (Ιούλ. 21)	
Δείκτης Οικονομικού Κλίματος	96,4	90,6	91,8	93,2	111,2 (Ιούλ. 21)	
Δείκτης Επιχ/κών Προσδοκιών στη Βιομηχανία	93,9	86,7	92,6	98,2	112,3 (Ιούλ. 21)	
Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών	-31,2	-36,9	-46,2	-43,0	-32,9 (Ιούλ. 21)	
Πιστωτική Επέκταση, (% ετήσια μεταβολή, τέλος περιόδου)						
Ιδιωτικός Τομέας	3,5	2,4	3,5	2,9	2,3 (Ιουν. 21)	
Επιχειρήσεις (μη χρηματοπιστωτικές)	10,0	8,3	10,0	8,7	6,2 (Ιουν. 21)	
- Βιομηχανία	8,1	9,5	8,1	5,4	2,0 (Ιουν. 21)	
- Κατασκευές	-0,1	-4,7	-0,1	-0,7	1,4 (Ιουν. 21)	
- Τουρισμός	14,8	11,7	14,8	16,7	16,5 (Ιουν. 21)	
Νοικοκυριά	-2,5	-2,5	-2,5	-2,7	-2,5 (Ιουν. 21)	
- Καταναλωτικά Δάνεια	-2,2	-1,6	-2,2	-2,8	-1,7 (Ιουν. 21)	
- Στεγαστικά Δάνεια	-2,7	-2,8	-2,7	-2,8	-2,8 (Ιουν. 21)	
Τιμές και Αγορά Εργασίας						
Δκτ Τιμών Καταναλωτή (% ετ. μετ., μ.ο. περιόδου)	-1,2	-1,9	-2,1	-1,6	1,0 (Ιουν. 21)	
Δκτ Τιμών Διαμερισμάτων, (% ετήσια μεταβολή)	4,3	3,7	2,5	3,2	3,2 (Α' τρίμ. 21)	
Ανεργία (% , μ.ο. Περιόδου, εποχ. διορθ.)	16,4	16,5	16,1	16,7	15,9 (Μάιος 21)	
ΑΕΠ (% ετήσια μεταβολή, σταθερές τιμές 2015)	-8,2	-10,0	-6,9	-2,3	-2,3 (Α' τρίμ. 21)	
Ιδιωτική Κατανάλωση	-5,2	-1,7	-4,9	-4,9	-4,9 (Α' τρίμ. 21)	
Δημόσια Κατανάλωση	2,7	4,8	7,3	4,9	4,9 (Α' τρίμ. 21)	
Επενδύσεις	-0,6	0,0	3,2	8,6	8,6 (Α' τρίμ. 21)	
Εξαγωγές Αγαθών & Υπηρεσιών	-21,7	-25,9	-17,6	-13,4	-13,4 (Α' τρίμ. 21)	
Εισαγωγές Αγαθών & Υπηρεσιών	-6,8	-5,5	-8,8	-5,0	-5,0 (Α' τρίμ. 21)	

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος, ΕΛΣΤΑΤ, IOBE, IHS Markit

* Χωρίς την επίπτωση της υποστήριξης των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων

¹ ILO. 2021. World Employment and Social Outlook – Trends 2021; ILO. 2020. ILO Monitor: COVID-19 and the world of work. Seventh Edition.

² Διευκρινίσεις της Τράπεζας της Ελλάδος σχετικά με τις καταθέσεις της εγχώριας οικονομίας στα εγχώρια τραπεζικά ιδρύματα:

- Δεν περιλαμβάνεται η Τράπεζα της Ελλάδος. Επίσης, από τον Δεκέμβριο 2016, δεν περιλαμβάνονται τα στοιχεία του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων, λόγω αναταξινόμησής του από το χρηματοπιστωτικό τομέα στον τομέα της Γενικής Κυβέρνησης.
- Οι καθαρές ροές και οι δωδεκάμηνοι ρυθμοί μεταβολής υπολογίζονται αφού ληφθούν υπόψη οι αναταξινομήσεις και οι συναλλαγματικές διαφορές.
- Από τον Μάρτιο 2019, οι καταθέσεις και τα ρέπτος των ναυτιλιακών εταιρειών με καταστατική έδρα στο εξωτερικό δεν περιλαμβάνονται πλέον στις καταθέσεις της εγχώριας οικονομίας.

³ Διευκρινίσεις της Τράπεζας της Ελλάδος σχετικά με τη χρηματοδότηση της εγχώριας οικονομίας:

- Στα υπόλοιπα περιλαμβάνονται τα δάνεια, οι τοποθετήσεις σε εταιρικά ομόλογα και τα τιτλοποιημένα δάνεια, στα οποία τα πιστωτικά ιδρύματα λειτουργούν ως διαχειριστές.
- Περιλαμβάνεται η χρηματοδότηση από την Τράπεζα της Ελλάδος. Από τον Δεκέμβριο 2016, δεν περιλαμβάνονται τα στοιχεία του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων, λόγω αναταξινόμησής του από το χρηματοπιστωτικό τομέα στον τομέα της Γενικής Κυβέρνησης.
- Από τον Μάρτιο 2019, τα δάνεια προς τις ναυτιλιακές εταιρείες με καταστατική έδρα στο εξωτερικό δεν περιλαμβάνονται πλέον στη χρηματοδότηση της εγχώριας οικονομίας.
- Οι καθαρές ροές και οι δωδεκάμηνοι ρυθμοί μεταβολής υπολογίζονται αφού ληφθούν υπόψη οι αναταξινομήσεις και μεταβιβάσεις δανείων/εταιρικών ομολόγων, οι διαγραφές, καθώς και οι συναλλαγματικές διαφορές.

Το παρόν δελτίο εκδίδεται από την Alpha Bank και έχει αποκλειστικά ενημερωτικό χαρακτήρα. Οι πληροφορίες που περιέχει προέρχονται από πηγές που θεωρούνται αξιόπιστες αλλά δεν έχουν επαληθευτεί από την Alpha Bank και αποτελούν έκφραση γνώμης βασισμένη σε διαθέσιμα δεδομένα μιας συγκεκριμένης ημερομηνίας. Το παρόν δεν αποτελεί συμβουλή ή σύσταση ούτε προτροπή για την διενέργεια οποιασδήποτε συναλλαγής και ως εκ τούτου δεν έχουν ληφθεί υπόψη παράγοντες όπως, η γνώση, η εμπειρία, η χρηματοοικονομική κατάσταση και οι επενδυτικοί στόχοι ενός εκάστου των δυνητικών ή/και υφιστάμενων πελατών και δεν έχουν ελεγχθεί για πιθανή φορολόγηση του εκδότη στην πηγή ούτε και για άλλη, περαιτέρω, φορολογική συνέπεια εκ της συμμετοχής σ' αυτά. Επίσης δεν συνιστά έρευνα στον τομέα των επενδύσεων κατά την έννοια της ισχύουσας νομοθεσίας και ως εκ τούτου δεν έχει συνταχθεί σύμφωνα με τις απαιτήσεις του νόμου για τη διασφάλιση της ανεξαρτησίας της έρευνας στον τομέα των επενδύσεων. Η Alpha Bank δεν υποχρεούται να επικαιροποιεί ή να αναθεωρεί το δελτίο αυτό ούτε να προβαίνει σε ανακοινώσεις ή ειδοποιήσεις σε περίπτωση που οποιοδήποτε στοιχείο, γνώμη, πρόβλεψη ή εκτίμηση που περιέχεται σε αυτό μεταβληθεί ή διαπιστωθεί εκ των υστέρων ως ανακριβής. Τυχόν δε προβλέψεις επί του παρόντος δελτίου για την πορεία των αναφερόμενων σε αυτό οικονομικών μεγεθών αποτελούν εκτιμήσεις της Alpha Bank βασισμένες στα δεδομένα που περιλαμβάνονται στο δελτίο. Η Alpha Bank και οι θυγατρικές της, καθώς επίσης τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, τα στελέχη και οι υπάλληλοι αυτών δεν παρέχουν καμία διαβεβαίωση ούτε εγγυώνται την ακρίβεια, την πληρότητα και την ορθότητα των πληροφοριών που περιέχονται και των απόψεων που διατυπώνονται στο παρόν ή την καταλληλότητά τους για συγκεκριμένη χρήση και δεν φέρουν καμία ευθύνη για οποιονδήποτε άμεση ή έμμεση ζημία θα μπορούσε τυχόν να προκύψει σε σχέση με οποιονδήποτε χρήση του παρόντος και των πληροφοριών που περιέχει εν όλω ή εν μέρει. Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή αναδημοσίευση αυτού του δελτίου ή τμήματος του πρέπει υποχρεωτικά να αναφέρει την Alpha Bank ως πηγή προελεύσεώς του.